

CARTILE

SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea X.

Octobre.

An. X.—1885.

Din viéti'a lui Mihaiu Vitézulu.

(Continuare.)

Caderea si mórtea lui.

Apele pe drumuri, stáu si se oprescu,
Paserile 'n aeru triste ciripescu.
Mórtea cu a ei mâna faci'a lui atinge.
Anim'a-i inghiatia vorb'a i-se stinge,
Er' viéti'a-i mândra sbóra catra nori.
Cá mirosulu dulce-a unei stinse flori.

D. Bolintineanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Optu ani a domnitu acestu vitézu preste Munteni'a si in acestu tempu a facutu epoca in istori'a romaniloru; „epoc'a a cincî'a.“ Amu vediutu faptele lui de marire, am viéti'a lui, carea se póte cunósce si numai din unele lupte pre cari le-am descrisu mai susu. Acum'a se vedemu caderea si mórtea lui. Mórtea aceluia care ar' fi potutu mori de sute de ori in mediuloculu lupteloru, pre câmpi'a verde stropita de sângele dusimaniloru sei. Dar' nu, . . . sórtea nu a voítu asiá, elu trebuiá se móra alt'feliu si nu asiá cum a traítu. Mórtea lui n'au fostu numai trista ci si rusínosa pentru cei-ce a indeplinitu-o. Elu, ce e dreptu s'a aparatu si in minutele din urma, dar' dorere,... nu aveá de aface cu ómeni de cinste ci cu ucigasi. — De acea poetulu Bolintineanu descriendu mórtea acestui erou díce: „Apele se oprescu pre drumuri, paserile ciripescu tristu si natur'a intréga se ingrozescu, cà-ci mórtea lui a fostu o crima, acàrei suvenire nu se va sterge nici odata din inimile acelor'a ce au iubitu pre Mihaiu.

Asiá dara se privimu acumu pe acestu vitézu cum cade pre incetulu din marirea in care stralucesce, si in urma cum apune elu de totu.

Am vediutu mai susu erorile lui Mihaiu cari constáu in asuprirea tieraniloru si in amenintiarea de a omori pre protestanti, si am dîsu cá acestea si altele cá acestea au fostu caus'a caderei lui; — si éta cum:

Profestantii fõrmáu o parte mare a nobililoru, si acestia atragîndu si pre nobilii catolici pre partea loru îsi facura planulu cum se póta scapá de Mihaiu.

In armat'a austriaca erá generalu supremu Bast'a, unu dusi-manu neimpacatu a lui Mihaiu, cà-ci acest'a inca voiá cu ori ce pretiu, a ajunge guvernatoriu alu Transilvaniei. Cu acestu Bast'a se intielesera nobilii Unguri, cá se alunge pre Mihaiu promitiendu-i imperatului Rudolfu supunere, ér' lui Bast'a cá î-lu voru primí de guvernatoriu, dupa-ce voru alungá pre Mihaiu. Pre de alta parte se rugara de Poloni'a cá se-le tramita Domnu in Transilvani'a pre Sigismundu, ér' pre Eremia Movila se-lu ajute a-si câscigá domni'a cea pierduta a Moldovei.

Mihaiu audiendu de aceste turburari a tramisu doi boeri, — pre cluciarulu Radu si pe Banulu Mihalcea, cá se-i aduca la ordine. Inse acesti doi boeri au fostu scosi din adunarea dela Turd'a si prin acést'a s'a datu semnalulu de lupta.

Ostile au statu in façia pre câmpulu ce se intinde dela Miraslau pre lînga Muresiu. Mihaiu s'a asediatu cu óstea s'a intre unu dealu si intre Muresiu. Bast'a ce erá cu óstea chiar' lînga satulu Miraslau, a vediutu bene, cà in unu locu asiá de favoritoriu pentru Mihaiu, nu-lu va poté invinge, de ace'a a alergatu la insielatiune. Anume: Bast'a dupa celu de ântâiu atacu s'a facutu cá fuge. Mihaiu a avutu neprecautiunea de a-lu urmá si ajungîndu la câmpu deschisu, Români au fostu fulgerati de tunurile lui Bast'a, asiá câtu au trebuitu se se retraga care cum a potutu in disordinea cea mai mare. Multi au saritu in Muresiu si multi au muritu de focurile dusímane. — Se dîce cá 11.000 de Romani au picatu in acést'a lupta.

Mihaiu pierdiendu lupt'a, a fugitu la Alb'a-Iuli'a, apoi a luatú drumulu spre Brasiovu si de aici trecù in Romani'a.

Famili'a lui inse a fostu prinsa in Fagarasiu de dusimani impreuna cu unulu din cei mai buni generali a-i sei Bab'a-Novacu, si' acestu din urma a fostu arsu de viu in Clusiu. — Acestu Novacu este acelu erou vestitu, pre care-lu cânta poporul romanescu in multe balade. Intre altele este un'a, care spune cum a scapatu Bab'a-Novacu pe fetiorulu seu Gru'i'a, din robi'a Turciloru. (Vedi in poesii populare de V. Alexandri pag. 144.)

Fost'au ci cà unu Novacu
Unu Novacu, Bab'a-Novacu,
Unu vitézu de-a lui Mihaiu
Ce sariá pre siepte cai, —
De strigá Craiov'a vai.

Aici vínu apoi descrie suferintiele lui Gru'i'a din robia, si cum acest'a a trimisu unu corbu cu unu anelu la Bab'a-Novacu cá se-lu insciintieze de primejdi'a in care se afla. Bab'a-Novacu cându a primitu anelulu fetiorului seu Gru'i'a ..

Scoteá haine Novacesci,
Si puneá Calugaresci,
Scotea cuc'a de Novacu
Si puneá unu comanaçu —
Si-incalecá voinicesce
Si purcedeá vulturesce,
Cu desagi cu buzdugele
Plini de Machmadelele (bani turcesci.)

Apoi spune balad'a cà ajungându in Tierigradu unde erá inchisu Gru'i'a, a desfacutu desagii inaintea Turciloru, cari lacomi fiindu de bani, si-au uitatu de Bab'a-Novacu si de Gru'i'a fetiorulu seu. — In vreme ce ei numeráu banii, Bab'a-Novacu a deslegatu pre Gru'i'a, i-a pusu o arma in mâna si a dísu:

„Bate tu marginile
„Eu se batu medilócele,
„Cà le scíu sorócele.“
Ei taiá la turci taiá,
Pân' ce bene osteniá,
Apoi iute purcedeá
Amendoi de se duceá,
In codrii Catrinului,

In padurea Pinului,
Unde corbii locuescu,
Si cá frunz'a se 'nmultiescu,
Si bene haladuiescu!

Acest'a este vítézulu ce si-a datu viéti'a pentru marirea natiunei romanesci. Acest'a e Novacu, ce-lu arsu de víu in Clusiu. — Poporulu romanescu 'lu cânta si astadi, semnu veditu cà elu iubesce si maresce pre acei'a, cari se lupta pentru fericirea lui.

Cum am dîsu mai susu, Mihaiu a trecut pre la Bra-siovu in Romani'a. De aci audí elu de prinderea familiei. s'ale la Fagarasiu si de mórtea bravului seu Bab'a-Novacua — Inse erá invinsu de o sórte amara. Parea cà nefericirea î-i erá sora, cà-ci 'lu urmaria la totu pasiulu. In Moldov'a pre atunci intrà unu generalu Polonu cu-o óste mare. Mihaiu se puse in fruntea óstei ce-a fostu lasatu-o sub comand'a fiului seu Petraşcu, si merse inpotriv'a Poloniloru in Moldov'a. — Dar' a fostu batutu si fugí in Ardélu, cà-ci in Romani'a nu poteá trece de dusimani. In fine ajungîndu in Munteni'a, trecù in Craiov'a, se-si stringa óste noua. Pâna atunci inse a fostu parasitu chiar' si de fratii Buzesci, cari eráu ómeni de anima sí î-i doreá de suferintiele poporului, ce le-a fostu causatu Mihaiu. — Buzescii lasara drumu liberu poloniloru se inainteze. Acesti'a pusera domnu in tíera pre Simeonu fratele lui Ieremi'a Movila, si dupa acea s'au datu spre pradare. — Poporulu n'a mai luat arm'a, cà-ci nu avea pentru cene. Mihaiu i-a fostu facutu robi in tíer'a loru, pre carea au aparatu-o cu sângele. — Dar' fratii Buzesci vediendu in urma pradarile celea mari a Poloniloru, au trecut é' pre partea lui Mihaiu in potriv'a pradatoriloru tieriei. Totusi la 23 Novembre, Romanii au pierdutu lupt'a. Caus'a a fostu, dupa-cumu díce Heliade Radulescu cà: *Coloniele militare ale lui Radu Negru si Mircea I-mu devenisera nesce terremuri de turmente si de servitute.* — „*Romanu vrea se dica servu.*“

Dupa-ce a pierdutu si acésta lupta, Mihaiu trecù in Transilvani'a. A pierdutu dejá tóte tierile. Pentru ântái'a

óra desnadasduitu in viéti'a s'a, s'a decisu a merge la Rudolfu si luandu cu sene tovaresiu p're banulu Mihalcea, porní spre Vien'a si de acolo la Prag'a unde se aflá Rudolfu. Dar' acum Mihaiu erá in mânile loru si trebuiá se servésca causei loru. Venindu intru-ace'a scirea cà Ungurii s'ar' fí datu pre partea Turciei si Poloniei si cà Sigismundu a intratu in Transilvani'a cu scopu de a se rumpe de Austri'a, apoi cà pre Bast'a l'ar' fí alungatu tocmai pre cându acest'a acceptá a se numí gubernatoriu alu tierei, venindu — dîcu acést'a scire, Austri'a trebuiá se-si capete unu omu, care luptandu pentru caus'a Austriei se gândésca cà lupta pentru caus'a lui proprie. Acestu omu l'au aflatu. — Erá Mihaiu. — Erá eroulu setosu de resbunare, care aveá dorulu de-a ajunge inca odata la marirea in carea a stralucitu odata.

(Finea va urmá.)

GEORGIU SIMU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FESTIVITATILE ROMANE DIN GHERL'A

cu ocasiunea adunarei gen. a Asoc. Trans.

Gherl'a 29 Augustu 1885.*)

Sér'a de cunoscintia.

Precum este cunoscutu „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu“ f-si tiêne adunarea sa generala din estu anu (a 24-a) in dílele de 29 Augustu si urmatórele. Spre acestu scopu inteligiuti'a româna din acésta localitate a facutu inca de timpuriu pregatirile necesare pentru a primí óspetii numerosi, ce s'au insinuatu din tóte partíle Transilvaniei. Inca cu trenulu de Vineri (28 Augustu) deminéti'a au sositu vre-o cãti-v'a participanti, intre care si d-lu Quintescu membru alu Academiei române. La gar'a din Gherl'a s'a prezentatu întregu comitetulu de primire in frunte cu d-lu canonicu Vasile Popu, neobositulu d. Nicolae Fekete-Negruti si o multíme mare de publicu din tóte clasele poporatiunei române si neromâne orasieneseci. La intrarea trenului in gara music'a intoná unu marsiu

*) Cá se nu aducemu pre Gherleni in banuial'a laudarosfei luámu notitiile despre festivitatile acestea dupa cumu le aflamu describe in diuariulu „Tribuna.“

romanesco, óspetii parasira vagónele si fura bineventati de comitetulu de primire. Fie-care óspe primíá unu planu alu orasiului pe care erá insemnata adresa, cuartirului seu. Dupa-ce s'au schimbatu salutarile reciproce si strângerile de mâni fratiesci, tóta mass'a, óspeti, publicu si comitetu insotiti de musica s'a indreptatu spre orasiu, mergându fie-care la cuartirulu designatu. De óre-ce numarul óspetiloru insemnati erá asiá de mare incátu nu puteáu fi provediuti cu cuartire numai la casele române, cetatienii neromâni ai orasiului cu afabilitate si-au oferitu si ei casele loru pentru óspeti. Dupa amédi si pana târdiu nóptea, sosira atátu cu trenulu, dar' mai alesu cu trasuri, multi óspeti. Sér'a, strainii si orasienii s'au intr'unitu la o asiá numita „séra de cunosciuntia“ la cafenéu'a principala. Localitatile, de altcumu spatióse, eráu indeseuite. Dupa salutari si resalutari intre prietini vechi si noi, s'a incinsu o conversatie fórté animata intre conmeseni. Vedeám aci dela Sibiiu pe vice-presidentulu „Asociatiunii“, d-lu Iacobu Bolog'a, pe secretarii George Baritiu si Dr. D. P. Barcianu, pe cassarulu Eugenu Brote, pe d-lu Quintescu dela Bucuresci, pe d-lu Georgiu Popu dela Basesci, pe Dr. Lucaciu dela Satmaru, d-lu Iuliu Coroianu dela Clusiu si altii din Dev'a, Blasiu, Lapusiu, Desiu, Ibasifalau etc. Inteligenti'a româna intréga din Gherl'a cu canoniculu Biltiu in frunte erá de faciá. Tinerulu basistu Isai'a Pop'a din Sibiiu a delectatu publiculu cu dóue cântece multu aplaudate. Târdiu sér'a sosi la inrt'unire unu grupu de tineri din Naseudu, cari au fostu primiti in modu cordialu de colegii loru de aici. Mare surprindere se vedeá in faci'a tuturoru participartiloru, cându, gatiti spre plecare, birtasiulu nevréndu a primí bani pentru cele consumate declarase, cá tóte suntu platite. Unu anonimu, de bunaséma dintre ospitalii români ai Gherlei, a regulatu afacerea cu birtasiulu, primésca dar' pe calea acést'a multumirile óspetiloru. Societatea asiá erá de incheiata, incátu de-abiá târdiu nóptea se despartíse.

Siedinti'a prima.

Astadi Sâmbata erá dñu'a hotaríta pentru deschiderea adunarii generale: Pentru siedintie s'a destinatu sala cea mare din ospetari'a orasiului. Inca inaintea órei anuntiate se presentasera in sala mai multi membrii si publicu. O deputatiune alésa din midiloculu adunarii intimpinase pe vice-presidentulu societatii, d-lu Iacobu Bolog'a, care la órele 10^{1/2} a. m. a deschisu siedinti'a. Mai ántâiu s'a datu cetire prin secretariu unei adrese a distinsului presidentu alu societatii d-lu Timoteiu Cipariu, care arata cá starea sanetatii nu-i permite a luá parte la adunare. La rostirea numelui Timoteiu Cipariu, tóta adunarea erupse in repetite strigari: „se traiésca!“ La cuventulu de deschidere respunsé, beneventandu pre óspeti

protopopulu Gherlei d-lu Andreiu Antonu. — Apoi presidiulu dă cetire mai multoru telegramme de felicitare pentru adunare si anume din Dev'a, Aradu, Biseric'a-alba, două din Sibiiu, dintre care un'a dela Preasfinti'a S'a metropolitulu Mironu Romanulu de urmatoriulu cuprinsu: „*Salutare celoru adunati pentru cultur'a poporului nostru romanu. Domnedieu se ne apere sant'a causa adeveratu patriotica!*“ — apoi din Orescie, Alb'a-Iuli'a si Reghinu. Dupa acestea cassarulu a cetitu o lista lunga de membrii ai societatii si a urmatu alegerea comisiunei pentru inscrierea de membrii noi. Dupa o scurta intrerumpere a siedintiei comisiunea raporté dia că a incassatu preste 600 fl. in bani gat'a si 200 fl. in obligatiuni. D-lu profesoru preparandialu V. Gr. Borgovanu din Gherl'a a tiénutu unu frumosu si prea interesantu discursu despre „istori'a pedagogiei la Români“, disertatoriulu a fostu ascultatu din partea adunarii cu viu interesu si in fine multu aplaudatu. La órele 1 d. a. s'a incheiatu siedinti'a. Cá representanti ai comitetului supremu au luat parte la siedintie baronulu Dioszegi, protonotariulu comitatensu, ér' din partea orasiului doi magistrati.

Banchetulu.

In sal'a redutei orasiului se tiénù in onórea d'lei unu banchetu, la care au luat parte 105 persóne, intre cari toti onoratorii. Arangiammentulu banchetului merita tóta laud'a si a facutu onóre arangiatoriloru. In fruntea meseloru erá asediatu unu orologiu mare cu musica (cântá trei piese romanesci) si tablo-ulu orologiuului representa luarea Grivitiei. In esceptiune cu alte banchete la ast'feliu de oca siune trebue se constatamu, ca mânca-rile servite au fostu fórte bine gatite si toaste puçine. Numai două toaste oficiale s'au tiénutu: unulu rostitu de presidiulu Asociatiunii pentru Maiestatea Sa Monarchulu si altulu rostitu de presidentulu comitetului festivu, domaulu canonicu Vasilie Popu, pentru comitetulu Asociatiunii. Toastulu pentru Imperatulu s'a ascultatu in petióre precum si imnulu imperatescu esecutatu de musica in urm'a toastului. Inainte de redicarea mesei d-lu Bolog'a a multumitu baronului Dioszegi si celoru doi senatori orasienesci pentru ajutoriulu ce ni-lu dáu la sevêrsîrea lucrariloru societatii; unulu dintre senatori s'a sêmțitu datoriu a ridicá in cuvinte alese unu toastu pentru cultura in generalu.

Concertulu.

Pentru 8 óre sér'a se anuntia totu in sal'a redutei unu concertu. Concertele au devenitu obligate pentru adunarile ambulante ale Asociatiunii, semnu că music'a se cultiva de o vreme incóce in tóte partile unde locuescu Români. Inca inainte de inceperea concertului sal'a cea mare se umpluse ast'feliu de publicu, incâtu ne inchipuiám inainte siróiele de sudori, ce aveáu se curga cá jertfa pentru

placerile muzicii. Bancile prime le ocupara multe familii distinse neromâne din Gherla. Concertulu a fostu executatu de diletanti si diletante si apröpe intrög'a sarcina a seriei a caditu pe d-siörele An'a si Mari'a C. Popu. Aceste döue dame au fostu admirate pentru zelulu si abnegatiunea, cu care au executatu p.artea cea mai mare din numerii programului. D-siör'a An'a C Popu ne-a delectatu prin vöcea prea frumoäa, cu care a cântatu döue romantie, un'a de Flechtenmacher si alt'a de Caradia, melodiosulu „il bacio“ si unu vals de R. Planquette. Totu d-siör'a An'a C. Popu ne-a aretatu desteritatea s'a pe violina, executându unele parti din oper'a „Ernani.“ D-siör'a Mari'a C. Popu a executatu pe piano o fantasie nocturna „alla stella“ si carnevalulu de Bucuresci. D-siörele surori au executatu si unu duo (violina si piano), „marsiu triumfalu.“ Dupa fie-care numeru publiculu a eruptu in frenetice aplause si a silitu — in modu förte negalantu — pe concertantele neobosite a repetá inca unele din piesa. La acestu concertu a concursu si d-lu Isai'a Pop'a din Sibiiu cu cânteculu de jertfa a lui Beethoven, „Noru de vijelie de Humpel si „Ciobanulu“ de Dim'a. D-lu Pop'a a fostu distinsu prin aplause si prin — unu buchetu. D-r'a Valeri'a Pavelea, in costumu nationalu a declamatu cu multa verva poesi'a lui Vulcanu „copil'a româna“ si d-lu George Simu a rostitu cu pricepere si bunu accentu poesi'a lui Muresianu „Eremitulu din Carpati.“ Ambii declamanti au fostu multu aplaudati

30. Augustu n. Astadi, Domineca, o parte din speti a fostu invitati la serbarea sfintirii caseloru d-lui N. F. Negrutiu. D-lu Negrutiu si-a ziditu in piati'a Gherlei unu rëndu de case frumoäe si fiindu aceste ispravite, inainte de ale locui dupa unu bunu si vechiu obicei romanescu trebuiau sfintite. Actulu sfintirii l'a sevêrsitu rev. domni St. Biltiu si Vas. Popu canonici si Lazaru Huz'a protonotariu consist. Pe frontispiciulu casei se vede o emblema, care representa scen'a din legend'a fundarei Romei: lupöic'a cu Romulu si Remus. Dupa terminarea acestui actu, la care a participatu unu numeru mare de invitati, membrii Asociatiunii au trecut in sala siedintieloru pentru a-i continuá lucrarile.

Siedinti'a a döu'a si ultim'a.

Pe la 10 öre a. m. s'a deschisu sedinti'a; sala erá indesuita de membrii si de publicu. Dupa autenticarea protocolulu de ieri s'a datu cetire unoru telegrame, ce au mai sositu la adres'a societatii in decursulu zilei de ieri, anume dela Brasiovu, Ziläu, Sighisiör'a Timisiör'a si Alb'a-Iuli'a. Toate contineau uräri si felicitari intru äjungerea scopuriloru Asociatiunii. Români diu Alb'a-Iuli'a prin telegrama au invitatu adunarea pentru anul urmatoriu la Alb'a-Iuli'a.

Adunarea intră apoi în meritul discușiunilor. Din raportul comitetului se vede, că acest'a a ținut în decursul anului 20 ședințe, a dat ajutor de câte 100 fl. la școlile populare confessionale din Sîmleu, Siomcut'a, Beclénu, Lapusiulu ungurescu și Cămpeni. Obiectul, care a consumat întreg'a activitate a comitetului a fost școl'a superioară de fetițe, ce o înființează societatea la Sibiu. Planul de zidire a acestei școle aprobat de adunarea din Orestie s'a arătat în urm'a unor noutăți că prea costisitoriu, că spațiul zidit nu stă în bună proporție cu spațiul folosit și că n'ar' corespunde întru toate cerințelor pedagogice și igienice. În urm'a acestor constatări comitetul a deschis un concurs pentru elaborarea unui nou plan de zidire. La concurs s'au prezentat 9 planuri, dintre cari înse nu s'a putut accepta nici unul. Astfel s'a pus la cale nouă proiecte cu arhitecți și s'a acceptat în urma unui plan al arhitectului Maetz din Clusiu cu suma de zidire de 59,700 fl. Edificiul școlii, zidit după acest plan, astăzi este pus sub șantier și comitetul speră, că la anul va putea raporta „că a sosit ziua multă dorită de toată suflarea românească, de-a vedea începută și înștiințarea în școl'a superioară de fetițe a Asociațiunii.“ Comitetul ascerne în legătură cu aceste statule de organizare și planul de învecimant al școlii.

Lasamentul lui Avramu Iancu și al lui Ioanu Țiție nu s'a putut încă regula pe deplin din cauza că lipsesc raporturile finale ale advocatilor plenipotențiati; moșia repozatului Avramu Iancu este arădată cu 100 fl. anuali în favorul fondurilor Asociațiunii.

Starea averii Asociațiunii este cu sfârșitul anului 1884 de 109,574 fl. 84 cr.; ea a crescut față cu anul 1883 cu peste 9000 fl. În anul 1884 venitele Asociațiunii au fost 8,740 fl. 99 cr., dintre cari 2,382 fl. 33 cr. contribuiri dela membrii; din acest venit s'a împărțit 2,096 fl. 66 cr. ca stipendii și ajutor, 911 fl. 99 cr. pentru școl'a „Transilvani'a“ și 160 fl. pentru biblioteca. Pentru anul 1886 se proiectează în contul ajutoarelor și stipendiilor 1,436 fl. 66 cr. pentru școl'a „Transilvani'a“ 1,100 fl. și pentru biblioteca 260 fl. Cu finea anului 1884 societatea avea 555 membrii. Biblioteca constă din 1889 opări în 5620 volume; sporiul este 28 opări în 115 volume. Organul Asociațiunii „Transilvani'a“, redactat de secretariul primu George Baritiu s'a trimis gratuit membrilor. Filialele societății încă au dezvoltat în partea cea mai mare o activitate îmbucurătoare; se amintesc în raport cu deosebire cele din Sibiu, Brașov, Desiu, Clusiu, Sebeșiu, Abrudu, Dev'a, Alb'a-Iuli'a, Sîmleu și că nou constituite cele din Muresiu-Oșiorhei și Reghinu. Activitatea lor s'a întins

cu deosebire asupra încasării taxelor, asupra promovării și imbrățișării meseriilor și a cultivării pomilor, asupra înființării de biblioteci populare și asupra răspândirii de cunoștințe folosite în popor prin disertații ținute.

Adunarea a urmarit cu viu interes raportul comisiunilor, căroră s'a incredințat spre studiere raportul comitetului. O discuțiune s'a încinsu numai asupra ajutorării școlilor populare și asupra școlii superioare de fetițe; această discuțiune a întretinut-o prin discursurile lor prea interesante domnii: George Baritiu, Gavriilu Manu (Desiu), Partenie Cosm'a (Sibiu), Andreiu Medanu (Siomeu'ta), raportorii comisiunilor și funcționarii comitetului.

Condolentia pentru membrii, ce au repausat, adunarea a exprimat-o prin sculare.

Pentru repausarea membrului comitetului, Visarionu Romanu, comitetulu se exprime familiei defunctului regretulu adunării; în locul vacantu s'a alesu pentru restulu periodulu de trei ani domnulu Zacharia Boiu, asesoru consistorialu în Sibiu.

Adunarea a votat învetiatoriulu Gram'a unu ajutoriu de 50 fl. și a datu plenitudinea comitetului a spusă și cele 200 fl. crutate în favorulu școlilor populare; a primitu în fine a se transpune comitetului parerile d.-lui prof. Borgovanu și ale comisiunii la statulu de organizare alu școlii de fetițe.

Comisiunea pentru înscriere de membrii noi își ascerne raportulu seu finalu, din care resulta, că a încasat sum'a de 1416 fl. 25 cr. d.-lu Dr. Vasilie Lucaci, fostu profesoru la gimnasiulu din Satmaru, acum parochu în Laczfalu, s'a insinuat că membru fundatoru (200 fl.), că membrii pe viața (100 fl.) s'a inscrișu domnii: Ioanu F. Negrutiu, canonicu în Blasiu, Vasilie Popu, canonicu în Gherl'a, Stefanu Câmpianu proto. opu în Ibașfaleu, Ioanu F. Negrutiu, profesoru în Blasiu, Emilu F. Negrutiu medicinistu în Clusiu, I. Quintescu, profesoru în București, Eremi'a Popu, Ioanu N. Grossu, George Eremi'a toti trei proprietari din Satulungu (lânga Brasiovu).

Dupa-ce se decide, că adunarea următoare se se țienă în orasiulu Alb'a - Iul'ia, vice-presedintele societății incheie adunarea multumindu tuturor, cu deosebire Românilor din Gherl'a, pentru ostenelele aduse. D.-lu avocatulu Stetiulu din Gherl'a multumesc pentru onorea ce au avutu-o Gherlenii ținându-se adunarea aici.

31 Augustu n. Eri dupa închieria adunării d.-lu Nicolae F. Negrutiu, a datu unu prândiu la care au participat 140 persoane, domni și dămne. N'am trebuința a mai laudă amabilitatea acestui bărbatu, că-ci chiar' din rapoartele, ce v'amu trimis despre decurulu fești vitatiloru romane de aici, este evidentu că totu aran-

giamentulu si splendórea loru suntu legate de numele d-lui Negrutiu. De sine se intielege cá la mas'a ospitala a d-lui Negrutiu a cursu toaste si serióse si glumetie. Toastantii càror'a la banchetu li s'a pusu lacatu la gura, si-au desvóltatu aici liberu art'a lóru oratorica.

Balulu.

Balulu ce se anuntiasse de comitetu pe optu óre sér'a in sal'a spatiósa a redutei, aveá se incheie festivitatile. Inca precându inserá se sêmtiá in stradele liniscite ale orasiului armenescu, cá are se se petróca in nóptea acést'a cev'a extraordinaru. Trasurile zurzuiáu pe pardosal'a altcumu vrednica si de unu orasiu mai mare. Inaintea portalului redutei unu publicu curiosu facuse spaliru. Cându amu intratu in sal'a de jocu pe la 9 óre sér'a, ea erá dejá indesuita de publicu. Dame in toileta de matasa cu trenuri variáu cu Românce in dragalasiulu costumu nationalu in totu felulu de compositiuni; càutamu unu locu de unde asiu putè privi in linisce publiculu, inse indesuia'l'a erá asiá de mare, incátu, intratu odata in valurile masei, ce se mişcă nu mai erái stâpênu preste directiunea mersului. Joculu nu incepuse inca, ce va fi cându acésta massa electricata prin musica va incepe a se invêrti dupa tactu! Caldur'a inca erá enorma — toti, si nejuçătorii trebuiau se-si elupte placerea in sudórea feçiei loru. Sal'a de jocu are mai multe odai mari laterale pentru bufetu si restauratiune, cari in curêndu incepeáu si ele a se impopulá de publicu dedatu de o clima mai recórósa. — Dar' din cându in cându se retaceá câte o pareche jucátóre si in aceste localitati si se invêrtiá pe spatiulu liberu îngustu, care inse totu erá mai largu decâtu acel'a, ce erá mesuratu ei in sal'a de jocu. Nu me indoiescu de locu despre afirmarea Gherleniloru, cá asiá unu balu cercetatu si frumosu n'a mai vediutu orasiulu Gher'a. La cuadrilu se formase colónele preste latímea salei, treceáu prin usi'a unei sale alaturi, si 20 minute i-a trebuitu pana-ce a terminatu unu balancé mare.

Dupa paus'a mare care numai dupa o óra a inceputu, unu grupu de tineri voinici, imbracati in haine frumóse tieranesci cu caciul'a în capu si cu bastóne amêna au jucatu „calusierii“. Din tóte partile curgeá publiculu in sal'a de jocu si a formatu unu cercu in giurulu calusieriloru. Acum'a se vedé ce multime de omu este adunata la acestu balu: calusierii formáu numai unu cercu micu in midiloculu salei si in jurulu loru steteáu capu la capu privitorii pana in paretii. Acestu jocu bine executatu a produsu unu entusiasmu si o insufletíre extraordinara intre privitori: aplausele si strigarile „se traiésca“ pareáu a nu mai avé sfîrsítu. Dupa pausa joculu s'a continuatu pana in dí.*)

*) „Gazet'a Transilvaniei“ ast'felu descrie acestu balu: — Rari voru fi si balurile cercetate de unu publicu asiá numerosu si alesu cá celu intrunitu in sal'a frumosu decorata a otelului Corón'a in asta séra. Inca pe la

Déca resunamu impresiunile ce amu primitu cu ocasiunea acestoru festivitati, trebue se marturisimu că adunarea din Gherl'a a fostu un'a din cele mai frumóse si mai iubucuratóre ce amu avutu noi Romanii. Atátu decursulu festivitatiloru, cătu si decursulu siedutiiloru adunarii n'a fostu conturbatu nici prin unu singuru tonu discordantu. Din nici o parte nu se audiá vre-o nemultumire : in tóte partfle vedeám numai multumire si bucurie. Siedintiele adunarii eráu impunátóre prin seriozitatea, cu care s'au purtatu discussiunile : de a stadata a lipsitu — o inregistramu cu bucurie — acea mânarime de vorba, care da discussiuniloru unu timbru fórte secu si de multe ori nedemnu unei adunari de ómeni seriosi si intielepti. Zelulu, cu care a cuprinsu tiênutulu Gherlei adunarea in midiloculu seu, se maifesta in suma insemnata de bani, ce a incursu pentru inscrieri de nóue membri si in participarea mare la festivitatile nationale. O parte insemnata a reusitiei splendide a acestoru festivitati este a se pune in contulu harniciei si activitatii neobosite a comitetului arangiatoriu. Multe suntu de facutu, multe si varii suntu de dispusu, pentru-cá óspetii se gasésca si in cuartire, si in adunare, si la concertú, si la banchetu, si la balu tóte spre multumirea fie-cărui'a ; pana-ce óspetii gustáu din placerile oferite, membrii comitetului arangiatoriu trebuiáu se alerge unulu iatr'o parte altulu intr'alt'a, fie dí, fie nópte pentru a pregati cele necesare pentru festivitatea urmatóre. . . Suntem dar' indoitu multiemitori acestui comitetu si cu deosebire d-lui N. F. Negrutiu pentru fatigele d-loru puse in serviciulu causei nationale.

8 $\frac{1}{2}$ óre intrég'a sala de dantiu precumu si salele laterale gemeáu de publiculu numerosu. — Petrecerea a fostu fórte animata desí sal'a erá îngusta si in deosebí caldur'a enorma ; imbulzél'a mare impedecá dantiulu in regula alu rotundelorú, ér' la Quadrile si Romane totu spatiulu din sal'a mare si sal'a laterala eráu ocupate de dantiatorii postati in 4 - 6 colóne in numeru de peste 200 parecii. Cu tóte acestea fie-care si-a petrecutu escelentu. Câte inimi tenere nu se voru fi umplutu de sêntieminte nóue ? câti ochi atragatori voru fi petrúnsu si magnetisatu ? La câti le va fi parutu preá scurta nópteá si ar' fidóritu se nu se mai sfêrsiésca ? Nu o potu hotari, dar' numerulu acestor'a de siguru va fi fostu mare. Tineri plini de viétia si gingasie domnisióre de nu putéi decide care e mai frumósa, care posiede mai multe gratii si care e mai placuta cá cealalta, se preumbláu in viua conversatia prin salele hotelului, ér' cându music'a cântá pentru dantiu, toti se aruncáu cu o deosebita placere in valurile lui. O privelisce acés'a, ce trebuiá se inveselésca inim'a fie-cărui'a. — Costumele nationale au fostu fórte bine reprezentate tóte porturile romanesci dupa tíera si tiênutu s'au potutu vedé la acestu balu. — — — Dupa finirea petrecerei fie-care s'a departatu deplinu multiemitu si au o suvenire placuta.

Proprietariu, Redactoru si Editoru : Nicolae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a. Impr'mari'a „AUROR'A“ p. A. Todoranu 1885.